

Kerk en slavernij op de Franse Antillen

Het is de naam van een erg beroemd plekje in Parijs, maar wie weet dat Jean-Baptiste (né *Jacques*) Du Tertre een Dominicaan was die diep verbonden is met de geschiedenis van de Antillen en de Nederlanden? De historicus en botanist is geboren in 1610 in Calais, en gestorven in Parijs in 1687.

Hij diende op de Nederlandse vloot op een expeditie naar Groenland en tijdens het beleg van Maastricht in 1633. In 1640 vertrok hij naar de Antillen, Missionaris onder de slaven, is hij snel geconfronteerd met de vraag zo gedoopte kinderen van slaven, christenen dus, slaaf moeten blijven? Zelf was hij slavenhouder en wilde die als instrumenten van de heilsgeschiedenis behouden. Patricia Jean-Marie plaatste de figuur in de hele Ancien Régime geschiedenis van het Franse kolonialisme en de slavenhandel tot aan de eerste afschaffing ervan onder de Revolutie. In 1721 had Rome het bisdom Toulouse de missionering van de Franse Antillen toevertrouwd, maar Lodewijk XVI had de 'jacobijnen' zoals de Dominicanen werden genoemd (naar hun Parijse verblijflood), de toegang ontzegd. En toch waren de Capucijnen de echte kruisvaarders tegen het

instituut van de slavernij. Na het leren van creools kregen de Afrikanen die de eilanden bereikten, van de Dominicanen een elementair onderwijs. Zij bezaten suikerriet plantages en ongeveer 500 slaven, de jezuïeten in Cayenne liefst 900. Vooral in de tweede helft van de 18de eeuw speelt de *oisiveté*, de tropenluiheid, de paters parten. Gregorius IX veroordeelde pas in 1839 de slavenhandel, en het was wachten op Léon XIII in 1888 om de slavernij als such in de encycliek *In Plurimis* expliciet te veroordelen. In 1992 vroeg Johannes Paulus II op bezoek in Gorée, Senegal expliciet om vergiffenis voor die laattijdige inzet.

Patricia Jean-Marie, *L'Eglise et l'esclavage en Martinique, Guadeloupe et Saint Domingue des débuts de la colonisation à la fin de l'Ancien Régime 1635-1794*, Paris: L'Harmattan, 2025, 133 p.